

NEJSME BOZI - PRVNÍ MISIJNÍ CESTA

Původ materiálu

Kejřová Eva, aktualizovala Radka Včelná

Pořadí v lekci

16

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU

a) pro mladší a střední školní věk

Cestujete rádi? Co se vám na cestování líbí? Znáte nějaké povolání, při kterém člověk hodně cestuje? Kvůli čemu se člověk v cizí zemi může dostat do potíží?

– Povím vám, kvůli čemu se dostali do potíží apoštol Pavel a jeho spolupracovník Barnabáš při svých cestách.

b) pro starší školní věk

Slyšeli jste o misionářích nebo o pracovnících humanitárních organizací, kteří měli potíže s místními představiteli v zemích, kam přijeli pomáhat? Proč se nepotkávají vždy jen s pochopením, když se snaží lidem v těch místech pomoci nebo je zachránit?

c) pro Teofila

Teofil: „Lukáši, jak mi vyprávíš ty dobrodružné příběhy, tak Pavlovi a jeho doprovodu skoro závidím, že jsem nemohl být u toho, když podnikali své misijní cesty. To muselo být zábavné, putovat od města k městu, poznávat nové lidi, přinášet jim evangelium a být vítáni a možná i oslavováni.“

Lukáš: „Ano, dobrodružství si užili dost, ale řekl bych, že si někdy svým působením získali víc nepřátel než slávy a uznání a v ohrožení života se ocitli občas také. Řada lidí sice jejich kázání s nadšením poslouchala, ale často se potkali také s výsměchem, odporem a

nenávisť.“

d) Koho lidé zbožňují? K motivačnímu uvedení využijte pracovní list k úloze (viz bod 6). Můžete pak vyprávět, že apoštolům se stalo něco podobného a jak na to reagovali.

2. Poznámky k textu a jeho katechetickému využití

obyvatelstvo města se rozdělilo (Sk 14,4) - zvěst evangelia vede k rozhodnutí. Pavel s Barnabášem neprovokovali, neměli zálibu ve vyvolávání rozruchu. Zvěst rozhodujícím způsobem rozděljuje (Mt 10,34n). Tam, kde lidé vezmou evangelium vážně, tam se rozhodují s někým proti někomu. Pravidelný výskyt těchto situací ve vyprávění zřetelně upozorňuje, že evangelium není žehlička, která urovná všechny faldy a nerovnosti. V jeho světle vidíme ostře, co vede k životu, a co ne - a to někteří přijmou, zatímco jiní se takovému "osvětlení" ostře postaví.

- tak, jak postupuje zvěstování evangelia, postupuje i odpor: v Pisidské Antiochii se proti nositelům evangelia intrikovalo a byli vyhoštěni, v Ikoniu chystali kamenování a v Lystře na kamenování opravdu došlo.

- *uzdravení ochrnutého (Sk 14,8nn)* je znamením blízkosti mesiášského času (viz Iz 35). V příběhu Skutků se tento div vyskytuje opakovaně (viz Sk 3). Na tomto místě má mj. upozornit čtenáře, že Pavlova zvěst mezi pohany má stejnou moc jako Petrova mezi židy (tady i tam "staví na nohy"). Starší děti na to můžete upozornit a zkusit s nimi vytvořit „*katalog*“ uzdravených chromých - jejich bydliště i zvěstovatelů.

- *ztotožnění s božstvem (Sk 14,11nn)* nebyla pro starověkého člověka neobvyklá myšlenka: farao se považoval za božího syna, císařové se nechávali uctívat jako bohové, popř. lidé věřili, že v sobě nosí "božskou jiskru" či nesmrtelnou duši. Byla to tehdy asi stejně běžná

myšlenka, jako když dnes někteří věří na existenci UFO. Pavel ztotožnění s božstvem odmítá, nepokračuje v dalším uzdravování, ale káže a dokazuje, že není bůh. Dělá to tak přesvědčivě, že když jeho pronásledovatelé přijdou do Lystry, strhnou vrtkavý dav na svou stranu - nevidí v něm již nic božského - a začnou Pavla kamenovat.

"musíme projít mnohým utrpením, než vejde me do Božího království" (Sk 14,22) - toto vyznání je projevem "radostného srdce", které nezatrpkne při prvních obtížích a neporozumění. Utrpení není chápáno jako mučednická smrt, která je bezpodmínečnou vstupenkou do království božího. Utrpení - ve smyslu obtíží a těžkostí - vyvstává všude tam, kde se lidé střetávají s evangeliem, které pro jedny je bláznovstvím, pro druhé pohoršením, pro ostatní mocí vysvobozující. Patří k cestě Mesiáše (viz Lk 9,22) - i těch, kteří mu uvěřili. Apoštolské zvěstování dává povstat společenství, jehož naděje má vskutku "dlouhý dech".

"B?h otev?el i pohan?m dve?e víry" (Sk 14,27) - důležitost této poznámky vyvstane v úloze č. 17 - Apoštolský sněm v Jeruzalémě. Prvním křesťanům trvalo poměrně dlouho, než vzali vážně pověření jít s evangeliem k pohanům.

3. Formulace tématu

Pavel káže mezi pohany. Jeho posluchači jsou zvyklí na mnoho různých bohů – ale on zde svědčí o jedinečnosti Hospodina. Nedokazuje Boha z kosmického řádu ani odkazy na jeho divy. Posluchači v Lystry toužili po zázracích, po něčem, co se vymyká běžné zkušenosti a co lze nazvat božským. Pavel této touze nevyhází vstříc. Ukazuje na prostou "civilní péči Boží", která se projevuje syčením pokrmem a radostí v srdci. To se zdá posluchačům málo. "Tichý" hlas evangelia se jim zdá málo zázračný. Zvěst o lásce, milosrdenství, odpuštění, spravedlnosti, pravdě - o zázracích zakoušených během všedního dne - slyšet nechtějí, a naslouchají raději agresivní propagandě a pomluvám - to je živná půda pro lynčování. Pavel a jeho spolupracovníci si uvědomují, že utrpení k cestě evangelia patří.

4. Vykladačská a katechetická ÚSKALÍ

- Neobviňujte z naivity nebo pověrčivosti pouze starověké ctitele model provolávající úctu božstvu. Nebyli hloupí, pouze byli v zajetí dobových představ. Právě tak slyšíme dnes z televizní obrazovky, že někomu radikálně změnilo život setkání s mimozemšťany, nějaké "zjevení" nebo recept na rychlé zbohatnutí - a mnozí tomu kupodivu uvěří. V současné Evropě sice lidé většinou nepovažují někoho za ztělesnění božstva, ale existují lidé (nejen v náboženských skupinách), na které druzí pohlíží s nekritickou úctou a očekávají od nich až nadpřirozené věci. Lidé v tomto ohledu nepokročili dál, jsou náchylní k pověrám podobného druhu a rádi očekávají zázraky.

- Obdarování pokrmem není zaručený důkaz, že Bůh se stará o tento svět. Pavel vyzývá posluchače k vděčnosti. To, co brali jako samozřejmost, mají přijímat od této chvíle s vděčností, jako nezasloužený dar.

5. Osnovy vyprávění

a) pro mladší a střední školní věk

- vyprávění soustředte na příběh v Lystře (14,8-21). Vyprávějte dětem, že Pavel s Barnabášem byli zvláštní kazatelé. Nebydleli na faře, ale chodili od města k městu. Ne ovšem jako nějakí starověcí turisté. Jejich zaměstnáním bylo kázání evangelia. Procházeli cizími krajinami a mezi cizinci nacházeli přátele, ale setkávali se i s neporozuměním a nenávistí.

Motivace

I. Pavlova zvěst se setkává s přijetím i odmítnutím

II. Pavel uzdraví ochrnutého

III. Lidé v Lystře chtějí Pavla a Barnabáše uctívat jako bohy

IV. Pavel káže

V. Lidé v Lystře podlehnou nenávistnému štvání a kamenují Pavla

VI. Pavel zachráněn a opět káže

b) pro starší

Motivace

I. Kázání evangelia v Ikonii, Lystře a Derbe i přes potíže přináší ovoce víry

II. Pavel uzdravuje ochrnutého – evangelium staví lidi na nohy

III. Zázrak vyvolá velkou pozornost - „Ejhle, bohové!“ (a zvěst o Boží moci, která všechno činí nové, stojí náhle stranou)

IV. „Nejsme bozi!“ - Pavel nevychází vstříc touze po něčem, co se vymyká běžné zkušenosti - naopak ukazuje ve svém kázání na každodenní Boží péči

V. To se ovšem zdá lidem málo, podlehnou nenávistnému štvání a kamenují Pavla

VI. Pavel a Barnabáš nezatrpknou, jdou dál a zvěstují o Boží zachraňující moci v Ježíši Kristu

VII. Mnoho lidí uvěřilo - to je Boží odpověď na postoj živé a odvážné víry apoštolů

6. METODICKÉ POKYNY k pracovnímu listu

Obrázek můžete použít v rámci motivačního uvedení. Mluvte s dětmi o tom, koho lidé oslavují a zbožňují (herci, zpěváci, sportovci, politici, faráři... - můžete k tomu mít vystříhané fotografie z časopisů) a nechte je, aby někoho takového do obrázku dokreslily. Potom jim vyprávějte, že se něco takového stalo i apoštolům a jak na to reagovali. Jejich reakci můžete názorně ukázat obrázkem, který si předem složíte. Děti to pak mohou udělat na závěr také.

Pokud necháte dokreslování obrázku až po výkladu, můžete nad kresbami dětí společně přemýšlet o tom, zda domalovaly pouze mediálně známé tváře, nebo zda je napadlo nakreslit třeba i nějaké vzorného a příkladného křesťana, popřípadě sebe sama, když něco dobrého vykonaly. Tak lze ještě jednou připomenout, že se pokušení, které příběh popisuje, týká právě i apoštolů, křesťanů, nás.

7. Liturgický rámec

Vstup: Ne nás, Hospodine, ne nás, ale svoje jméno oslav pro své milosrdenství a pro svou věrnost! (Ž 115,1)

8. Vyprávění a nápady pro předškolní věk

9. Vyprávění pro střední školní věk

I. MOTIVACE

Byli jste někdy v zahraničí? Vypadalo to tam podobně jako u nás? To záleží na tom, jak daleko jste cestovali. Ale nejspíš se tam mluvilo cizí řečí. Tam jste asi poznali, že je dobré nějakou cizí řeč umět – pak se lépe domluvíte i s cizincem. Ale ani dobrá znalost cizího

jazyka nemusí znamenat, že si budeme dobře rozumět. V každé zemi mají také své zvyky, které se mohou od těch našich dost lišit.

Kdo jste byl v Bulharsku, tak víte, že Bulhaři vrtí hlavou na znamení souhlasu a kývají, když chtějí říci ne. Přesně obráceně než my. V Anglii například zase auta na silnici jezdí vlevo. A tak pokud se na cestách chceme vyhnout nedorozumění a nepříjemnostem,

je důležité znát i zvyky cizích národů.

Apoštol Pavel byl velmi vzdělaný muž – uměl cizí řeči, znal dobře cizí zvyky, ale stejně jeho cestu provázely potíže a konflikty. Jeho kázání o Ježíši, který zemřel a byl vzkříšen, byla pro řadu lidí nepřijatelná. Většinu lidí přinejmenším velmi překvapila. Někteří tomu uvěřili, jiní ne. Horší ale bylo, že někteří se snažili Pavlovi

ublížit. Ale Pavel se nebál, byl odhodlán riskovat i život, jen aby zprávu o Ježíšovi rozšířil v celém tehdejším světě.

II. PAVEL KÁŽE V IKONIU

O Pavlově práci v Pisidské Antiochii už jste si vyprávěli. Vznikl tam dokonce křesťanský sbor. Ale Pavel nakonec musel i s Barnabášem odejít, protože židé, kterým se jejich kázání nelíbilo, proti nim poštvali představitele města.

Odešli tedy do sousedního města – Ikonia. Také tam začal Pavel kázat nejprve v synagoze. Jeho slova zapůsobila na mnoho židů i na pohany. Jenže někteří židé byli přesvědčeni, že se Pavel rouhá a že je nutno ho ztrestat. Nakonec se obyvatelstvo města rozdělilo. Polovina byla proti Pavlovi, druhá polovina ho naopak podporovala. Přes různé těžkosti pokračovali apoštolové ve své práci. Ale napětí v Ikoniu stoupalo. Nakonec se Pavel s Barnabášem dozvěděli, že se je jejich nepřátelé chystají ukamenovat, a tak rychle uprchli.

III. UZDRAVENÍ CHROMÉHO V LYSTŘE

Přišli do města Lystra. Nebyla tam žádná synagoga, tak začali kázat jen tak na náměstí. Blízko místa, kde stáli, seděl chromý žebrák. Byl ochrnutý od narození, nikdy nechodil. Poslouchal zaujatě jejich kázání. Bylo mu vidět na očích, že ho to nejen zajímá, ale že tomu i věří.

Pavel si toho všiml a silným hlasem ho oslovil: „Postav se zpříma na nohy!“ A ten člověk se postavil a chodil. Umíte si představit, jaké to bylo pozdvižení, protože všichni tohoto žebráka znali. Zpráva o zázraku se rychle rozkřikla a na náměstí se seběhlo skoro celé město. Něco takového se tam ještě nikdy nestalo. „Jak je

to možné?“ divili se obyvatelé Lystry. A hned měli vysvětlení: „To k nám na zem přišli bohové.“

Ve Lystře žili převážně Řekové a možná víte, jaké bohy v Řecku uctívali. Bylo jich hodně. Řekové si je představovali jako lidi se všemi jejich zvyky i slabostmi, jen je považovali za nesmrtelné a všemocné. Kdo jiný než některý bůh mohl by uzdravit člověka od narození chromého? Obyvatelé Lystry usoudili, že Barnabáš je Zeus, vládce všech bohů, a Pavel je Hermes, boží posel, protože to byl on, kdo hlavně mluvil.

Tak vzácnou návštěvu je třeba jaksepatří uvítat, protože kdyby se bohové rozzlobili anebo urazili, tak by bylo moc zle. A naopak, když si bohy příznivě nakloní, může z toho mít město další prospěch. A vůbec – copak někdy do nějakého města přišli na návštěvu bohové? Na náměstí byl i kněz z Diova chrámu a ten nelenil

a konal svou povinnost. Honem přivedl zasvěcené býky, slavnostně ozdobené věnci, a chystal se je na náměstí Pavlovi a Barnabášovi obětovat.

IV. NEJSME BOHOVÉ

Pavel a Barnabáš se polekali! Právě od takového modlářství přece chtěli obyvatelé Lystry odvést. Vždyť oni sami jsou jen obyčejní lidé, navíc služebníci úplně jiného Boha, a ten zázrak se stal z jeho moci. Natrhli si šaty – to tehdy znamenalo velký smutek a nebo

pohoršení – a vběhli mezi lidi a volali: „Co to děláte? Vždyť my jsme lidé jako vy. My jsme vám přišli povědět o skutečném Bohu, který pečuje nejen o židy, ale i o pohany.“ Nakonec se jim podařilo zástupy uklidnit, takže k oběti nedošlo.

Jenže zrovna v tu dobu do Lystry dorazili židé z Antiochie a Ikonie, kteří předtím Pavla ze svých měst vyhnali a teď ho pronásledovali. Začali apoštoly hrozně pomlouvati a poštvát lidi proti nim. Nakonec začali

Pavla kamenovat a obyvatelé Lystry se přidali. To je změna! Ještě před chvílí jim chtěli obětovat jako bohům, a teď se je pokoušejí zabít. To je tolik zklamalo, že to nejsou skuteční bohové? Že nebudou další zázraky? Nebo se prostě přidali, když lítaly kameny – jako se

někdy přidají fanoušci na fotbale.

V. KAMENOVÁNÍ

Zfanatizovaný dav házel na Pavla kameny, až upadl a ztratil vědomí. Lidé si mysleli, že je mrtvý, a tak jeho tělo vyvlekli ven z města, za hradby, jako tělo nějakého zločince. Ale jeho učedníci za ním

přišli, stoupli si kolem něho a s překvapením zjistili, že je nejen živý, ale že není ani vážně zraněný. Byl dokonce schopen vstát a chodit. Vrátil se s nimi do Lystry a druhý den odešel i s Barnabášem do dalšího města – jmenovalo se Derbe. I tam pokračovali v kázání a získali mnoho učedníků.

VI. PAVEL KÁŽE DÁL

Z Derbe se pak vraceli do Antiochie, odkud je na tuto cestu vyslali. Na zpáteční cestě navštívili místa, kde předtím kázali a kde se vytvořily aspoň malé skupiny křesťanů. Povzbuzovali je, aby vytrvali ve víře, i když je možná čeká nepřátelství a všelijaké trápení. Když se vrátili do Antiochie, vyprávěli tam ve sboru, co všechno se stalo – říkali: „Bůh otevřel dveře víry i pohanům.“

Pane Bože, tak snadno se necháme odradit malými nepříjemnostmi. Dej nám, prosíme, alespoň kousek Pavlovy odvahy, když máme ostatním říci pravdu o své víře. Uč nás nacházet cestu k druhým lidem a pomáhej

nám, ať vždy dokážeme rozpoznat, co je skutečná pravda, a nenecháme se strhnout k žádným špatnostem. Amen.

10. PODNĚTY PRO ROZHOVOR

- Vyprávěl vám někdo o nějakém zázraku - věřili jste mu?
- Slyšeli jste někdy některého dospělého říci o nějakém faráři, že je dobrý kazatel? Proč to říkal?
- Chodili byste raději do kostela do NŠ, kdyby místo faráře nebo učitele NŠ tam pokaždé byl kouzelník nebo se pouštěl film o zázracích a záhadách? Naučili byste se tak něčemu důležitému pro život, pro porozumění evangeliu?
- Co dělal apoštol Pavel víc - kázal nebo léčil?
- Zaslouží si nějaký člověk božskou úctu?
- Znáte nějaké příběhy, kde je někdo bezvýznamný a chudý zaměněn za vladaře?
- Zkuste popsat jak se chová radostný člověk (pořád se směje; vypráví samé vtipy; na všechno má vtipnou odpověď; každého přesvědčuje, že ho má rád; směje se i na pohřbu; nenadává pořád, že mu někdo ublížil; nepřipadá si ztracený; stará se o to, co dělají druzí; píše lidem dopisy; skládá písničky; píše petice na podporu utiskovaných; sedí doma a stará se jen o sebe a čeká, že se všechno jednoho krásného dne změní k lepšímu; stará se o nemocné (rodiče, cizí postižené) a nebručí pořád, že to muselo potkat zrovna jeho; pracuje jako sestřička v nemocnici (je každá sestřička radostná? aj.)
- Věříte všemu, co se vysílá v televizi nebo je na internetu? - Čemu nevěříte?

Odkaz na pracovní list

[16 Nejsme bozi](#)

[10 První misijní cesta](#)

[11 Nejsme bozi](#)

Odkaz na píseň

[Jdou, stále jdou se zprávou \(SV115\)](#)

[Bud' Bohu všechna chvála, čest a požehnání](#)

[Bud' vůle tvá, bud' vůle tvoje všude tam](#)

[S písní k němu pristoupíme \(BTS2\)](#)

[Pomoz mi, můj Pane, abych nežil planě](#)

[Jděte dál \(SV114\)](#)

[Přijď již, Duchu svatý, přijď k nám](#)

[Krásná je modrá obloha, je zázrak pod ní žít](#)

[Dej nám moudrost, odvahu pro dny obav](#)

[Učiň mě, Pane, nástrojem](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Skutky](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 14,1–28](#)